

Témata

Věková kategorie

10+

Velikost skupiny

až 30 osob

Čas

60 Minut

25 Novináři v praxi

Témata: mediální gramotnost,
digitální občanství, kritické myšlení

Věková kategorie:	10+
Počet účastníků:	až 30 osob
Doba trvání aktivity:	60 minut
Metody školení:	hraní rolí, skupinová práce, cvičení, diskuse, reflexe
Cíle aktivity:	<ul style="list-style-type: none">– porozumět tomu, jak vznikají titulky v médiích,– uvědomit si, jak titulek ovlivňuje naše emoce,– pochopit, proč vznikají <i>clickbaity</i> a že titulek nemusí odpovídat obsahu článku.
Materiály:	pera, papíry, pracovní listy pro účastníky, flipchartová tabule a papír, fixy
Klíčová slova:	titulek, zpráva, média, clickbait

Průběh aktivity:

1. Účastníci budou podle potřeby rozděleni do menších skupin.
2. Do činnosti je vtáhneme krátkým motivačním příběhem: *„Jsme v redakci dosud prestižního časopisu. Příchod nových online – ale i tištěných – médií na trh nás přinutil změnit strategii oslovování předplatitelů a rozšířit rubriky podle cílových skupin a zájmu čtenářů. V současné době probíhá nábor redaktorů pro naše nové připravované rubriky. V tomto bodě dostanete úkoly, na kterých budete pracovat v týmech. Vysvětlíme si, jaké základní prvky v příspěvcích hledáme a na co byste se měli zaměřit. Právě jste dokončili několik článků pro různá média, v nichž inzerujeme (časopisy, noviny, zpravodajské servery atd.). Přečtěte si úryvky z nich. Vaším úkolem bude vymyslet dobrý titulek, zhodnotit články a zařadit je do příslušných rubrik.“*
3. Účastníkům rozdáme pracovní listy – ukázky článků a zadání úkolu. Ke každému textu se vztahují úkoly a)–f).
4. Nechte účastníkům čas na vypracování úkolů. Poté, co skupiny vypracují své úkoly, společně je představíme a vyhodnotíme.
5. Provedeme závěrečnou analýzu aktivity. Lektor zaznamená zjištění a závěry účastníků na flipchart.

6. Závěrečné shrnutí aktivity: „Práce novináře vyžaduje velké nasazení, mnoho znalostí, a ještě více zkušeností. Jste na správné cestě. Než se sami rozhodnete, zda se budete této profesi věnovat a osobně se rozvíjet, shrneme na tomto místě alespoň stručně základní pojmy, se kterými jsme se setkali a se kterými budeme pracovat.“

7. Vysvětlíme si pojmy: média (kapitola 1.3 příručky (Ne)bezpečně v síti), kognitivní zkreslení (kapitola 1.2 příručky (Ne)bezpečně v síti), *clickbait*, netiketa, titulek, rozdělení médií. Další teoretická východiska k této aktivitě lze nalézt také v kapitolách 1.5–1.7 knihy (Ne)bezpečně v síti, např. 5 klíčových otázek mediální gramotnosti, technologické trendy v tvorbě mediálních příspěvků, povrchní čtení atd.

Závěrečná analýza:

- Jak jste spokojeni s výsledkem řešení?
- Jak jste postupovali při řešení problémů?
- Co pro vás bylo nejnáročnější?
- Jaké pocity ve vás vyvolaly titulky ostatních skupin?
- Které další titulky vás zaujaly natolik, že jste si přečetli celý článek?
- Byly výše uvedené odstavce dostatečné pro vytvoření titulku?
- Co bylo podle vás důležité zmínit v titulku?
- Co jste brali v úvahu při řešení dalších úkolů? (kategorie, cílové skupiny, sledované informace)
- Přemýšleli jste, jak sestavit titulek, aby byl co nejzajímavější?
- Přemýšleli jste při tvorbě titulku o cílové skupině?
- Pracovali jste u článků s konkrétními údaji, např. se jménem, místem, časem atd.? Proč ano, proč ne?
- Použili jste při tvorbě titulků emocionálně zabarvená slova? Pokud ano, jaká?
- Všimli jste si rozdílů ve stylu psaní příspěvků pro různé typy médií?
- Změnili byste v budoucnu něco na svém chování (přístupu) při čtení titulků?
- Co můžete udělat a co je dobré vědět v podobných životních situacích?
- Co si z této aktivity odnášíte? Co jste si uvědomili?

Varianty aktivity:

- Každá skupina může obdržet různé články a následně je sdílet s ostatními skupinami.
- Lektor může vybrat články na konkrétní (probírané) téma a následně s nimi pracovat.
- Účastníci mohou sami vyhledávat články a vyměňovat si je ve skupinách.
- V malé skupině nebo s mladšími účastníky lze aktivitu provádět formou moderované skupinové práce.

Zdroj (příklady článků):

Článek 1: [cit. 2021-03-12] <https://www.idnes.cz/onadnes/moda/vitaminy-pro-zdravi-i-krasu.A200407_120710_jpz-krasa-moda_skld>

Článek 2: [cit. 12. 3. 2021] < https://liberecky.denik.cz/zpravy_region/uprychly-beran-labut-neto-pyri-archa-liberec.html>

Článek 3: [cit. 12. 3. 2021] <<https://ct24.ceskatelivize.cz/veda/3081590-chile-zaziva-megasucho-nedostatek-vody-je-nejhors-i-za-tisic-let>>

Článek 4: [cit. 12. 3. 2021] <https://www.lidovky.cz/sport/ostatni-sporty/panovani-kralovny-martiny-pokracuje-sablikova-je-dvojnásobným-mistrem-světa.A190209_135954_ln-sport-ostatni_rkj>>

Článek 5: [cit. 12. 3. 2021] <<https://www.extra.cz/amber-luke-se-zblaznila-do-tetovani-modelka-ukazala-jak-vypadala-jehlou-netknuta>>

Článek 6: [cit. 12. 3. 2021] <<https://www.e15.cz/magazin/vedci-nasli-nejdelsi-zijici-morsky-organismus-1368715>>

Článek 7: [cit. 12. 3. 2021] < https://www.irozhlas.cz/kultura/nominace-ceny-divadelni-kritiky-oceneni_2002111229_aur >

Příklady článků

1. Vitamínů je celá řada a každý z nich má pro lidskou schránku specifický přínos. I když by bylo nejlepší mít je v těle všechny v ideálním množství, není tomu tak. Musíme je tedy tělu dodat vlastní pílí. Pokud budete důslední, můžete se brzy těšit z vitality a krásné pleti, kterou vám budou všichni závidět.

Zdroj: idnes.cz

2. V loňském roce záchranná stanice Archa ošetřila téměř 1 600 zvířat. Stále častěji se zabývá zvířaty s příznaky otravy. Uprchlý beran, labuť se zlomeným zobákem a stovky netopýrů. V loňském roce měli pracovníci liberecké Archy napilno.

Zdroj: denik.cz

3. Přestože v posledních letech hovoříme o suchu v České republice stále častěji, jsou oblasti na světě, kde je mnohem intenzivnější. Například střední Chile, oblast, kde žije podobný počet lidí jako v celé České republice. Ačkoli dlouhá období sucha nejsou v této části Jižní Ameriky ničím neobvyklým, to současné je i na tamní poměry zcela výjimečné. Je tak velké, že nese označení megasucho.

Zdroj: ct24.ceskatelevize.cz

4. Rychlobruslařka Martina Sáblíková vyhrála na mistrovství světa v Inzellu závod na 5000 metrů a popáté na jednom šampionátu ovládla obě nejdelší tratě. Sáblíková v dnešním závodě oplátila porážku druhé Nizozemce Esmee Visserové z loňské olympiády v Pchjongčchangu a získala svůj desátý titul mistryně světa v řadě. Spolu s vícebojem rozšířila svou sbírku titulů na 19, čímž se v absolutním pořadí vyrovnala rekordmance Gunde Niemann-Stirnemannové z Německa.

Zdroj: info.cz/lidovky.cz

5. Instagramová modelka Amber Luke, která má více než 80 tisíc sledujících, sklízí obrovský úspěch díky svému potetovanému tělu. Dokonce i bělmo mých očí je modré. Za ozdoby na svém těle nechala v salonech 20 000 liber, tedy přes 600 000 korun. Nyní ukázala, jak vypadala, když byla nedotčená jehlou.

Zdroj: extra.cz

6. Měří téměř 46 metrů a žije u západního pobřeží Austrálie v podmořských kaňonech známých jako oblast Ningaloo. Mluvíme o dírkovci rodu *Apolemia*, který je považován za nejdéle žijící mořský organismus na světě.

Zdroj: e15.cz

7. V pražském divadle Komedie se 16. března uskuteční předávání Cen divadelní kritiky za rok 2019. Jedná se o 28. ročník ocenění na základě ankety časopisu Svět a divadlo. Pražské divadelní scény mají letos celkem 14 nominací, druhým nejúspěšnějším městem v počtu nominací je Ostrava s pěti nominacemi, následovaná Brnem, které má tři nominace.

Zdroj: irozhlas.cz

Úkoly k článkům

a) Vymyslete vhodný titulěk pro každý příspěvek.

b) Kde se mohou jednotlivé texty objevit? Vyberte nejvhodnější klasifikaci pro každý odstavec.

1. Bulvární noviny
 2. Časopis pro ženy
 3. Regionální deník
 4. Kulturní časopis
 5. Veřejnoprávní médium
 6. Ekonomický deník
 7. Sportovní zpravodajství
-

c) Do jakých rubrik (kategorií) byste texty zařadili? Některé odstavce je možné zařadit do více kategorií.

1. Domácí zpravodajství
 2. Zahraniční zpravodajství
 3. Kultura
 4. Zdraví a životní styl
 5. Věda
 6. Sport
 7. Trendy
-

d) Vraťte se k titulcům, které jste vytvořili na začátku.

Zaujaly by vás titulky natolik, že byste si chtěli přečíst celý článek? Pokud ne, přemýšlejte o jiných titulcích. Zvažte také, do jakého média jste článek umístili. Měnili byste titulky podle toho, kde budou dané články zveřejněny?

e) Kdo bude články číst? Vyjmenujte různé skupiny osob, které mohou být cílovou skupinou textu (jeden text může mít více cílových skupin). Například: manažeři, matky na mateřské dovolené, studenti, obyvatelé Bratislavy, učitelé, senioři atd.

f) Najděte v textech dokumentů odpovědi na následující otázky. V některých odstavcích jsou zodpovězeny pouze některé z nich.

- Kdy k události došlo?
- Kde k události došlo?
- Kdo je hlavním aktérem?
- Co se stalo?
- Jak se to stalo?
- Proč se to stalo?